

Гриценко Наталія,
викладачка вищої категорії
Полтавського фахового коледжу
мистецтв імені М.°В.°Лисенка
(м.°Полтава)

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ РЕПЕРТУАРУ ДИТЯЧОГО ХОРУ

***Анотація.** Стаття присвячена проблематиці репертуару дитячого хору. Визначені та проаналізовані основні принципи формування репертуару дитячого хору в контексті музично-естетичного виховання дітей.*

***Ключові слова:** репертуар, дитячий хор, музично-естетичне виховання, принципи формування репертуару.*

Музично-естетичне виховання в дитячому хорі – це цілеспрямований багаторівневий вплив на кожну дитину засобами хорового співу. Вокально-хорове мистецтво потребує високого художнього і технічного рівня виконання музичних творів, що обумовлює необхідність системної і наполегливої роботи у хоровому колективі викладача і учня.

Важливим аспектом ефективного функціонування хорового колективу є музичний репертуар, який залишається пріоритетним у його діяльності. Адже репертуар, як сукупність виконуваних музичних творів, складає основу творчої діяльності будь-якого дитячого хору: аматорського і професійного, досвідченого і новоствореного. Вдало дібраний репертуар допомагає підтримувати інтерес його учасників до хорового співу, забезпечує активне творче життя колективу, підвищує виконавську майстерність кожного співака хору і колективу вцілому.

З огляду на вищесказане, доцільним буде проаналізувати базові принципи, що лежать в основі формування репертуару дитячого хору.

На основі власного практичного досвіду та аналізу особливостей вокально-хорової роботи, репертуарної політики провідних дитячо-юнацьких хорових колективів України, зокрема, хорової капели хлопчиків та юнаків «Дзвіночок», м.°Київ (художній керівник *Рубен Толмачов*), Народного камерного хору «Жайвір», м.°Львів (художній керівник *Наталія Чмир-Козяр*), камерного дівочого хору КССМШ-інтернати імені М.°В. Лисенка, м.°Київ (художній керівник *Юлія Пучко-Колесник*) можна виокремити найбільш вагомні принципи формування дитячого репертуару:

- принцип художньої цінності музичних творів;
- принцип відповідності образно-художньої сфери музичних творів віку хористів;
- принцип відповідності вокально-хорових параметрів музичних творів виконавським можливостям колективу;
- принцип жанрово-стильової та музично-образної різноманітності.

Коротко окреслимо змістовне наповнення кожного з них.

Принцип *художньої цінності музичних творів* – один з найбільш вагомих чинників у доборі репертуару, передбачає, насамперед, естетичну довершеність, органічну єдність музики та літературного тексту музичних творів. Врахування цього принципу в доборі репертуару для дитячого хору сприяє формуванню у хористів гарного музичного смаку. Підкреслимо, що кращі пісенно-хорові твори для дітей відрізняються естетичною цінністю,

змістовністю, образністю, поетичністю, наявністю виховного підтексту [3, с. 38].

Принцип *адекватності образно-художньої сфери музичних творів віку хористів*, як відповідність тематики літературного тексту віку хористів – не менш важлива складова вимога щодо музичних творів. Тематика дитячої хорової музики різних вікових груп досить широка. Це, «...любов до рідного краю, світ дитинства, сім'я і рідні, свята, шкільне (або дошкільне) життя, дружба, ігри, дозвілля, природа, тварини, дитячі захоплення, казка, жарт, гумор тощо» [3, с. 38].

Нехтування цим принципом у доборі репертуару, навіть при найкращих якостях музичної мови твору, призводить до певного внутрішнього дисбалансу, нещирості, насамперед, у хористів при виконанні такого твору. Не буде переконливим виконання в дитячому хорі творів, зокрема, про палке чи нерозділене кохання, мудрий життєвий досвід тощо, та відповідно, не буде сприяти такий твір і адекватним естетичним переживанням дітей-співаків під час його виконання.

Принцип *відповідності вокально-хорових параметрів музичних творів виконавським можливостям колективу* цементує вищезначені принципи щодо формування репертуару дитячого хору. Цей принцип передбачає відповідність рівня складності партитур музичних творів виконавському рівню колективу. Керівник хору повинен, по-перше, всебічно проаналізувати вокально-технічну сторону кожного твору (кількість хорових партій, їх діапазон та теситурні умови, ступінь виконавських складнощів партій, фактуру твору, спосіб його виконання: з супроводом чи асаpрeлла, мову літературного тексту тощо). По-друге, спрогнозувати на основі вокально-технічної сторони партитури доступність та доречність її виконання, враховуючи певні об'єктивні складники (укомплектованість хору, виконавський рівень хористів, тривалість та кількість репетиційних занять тощо).

Зазначимо, що окрім творів, які відповідають виконавському рівню колективу, до репертуару слід включати і твори, які дещо випереджають його виконавські можливості. Такі твори сприяють професійному зростанню співаків хору.

Принцип *жанрово-стильової та музично-образної різноманітності* передбачає підбір творів різних за образним змістом, за певними музичними параметрами (темпом, тональностями, фактурою творів тощо), різних за жанрами та стилями.

Зазначимо лише, що особливе місце в репертуарі дитячих хорів різних вікових груп (звісно, якщо колектив, не має однієї, строго визначеної жанрово-виконавської направленості) серед досить широкої жанрово-стильової палітри дитячої музики, повинно бути відведено українським народним пісням та їх композиторським обробкам. Саме на таких творах виховується любов до української мови, національної музичної культурної спадщини, розвиваються духовні якості особистості.

Отже, можна зробити висновок, що репертуар займає вагомe місце в роботі з дитячим хоровим колективом. Він є тим стрижнем, навколо якого вибудовується вокально-хорова робота. Керівник хорового колективу при формуванні репертуару повинен обирати такі твори, тематика яких у синтезі слова і музики порушувала б моральні, етичні, світоглядні площини, включала б дітей-співаків у процес активного пізнання духовних цінностей. Репертуар дитячого хорового колективу добирається не лише з метою участі колективу в концертних виступах. Не менш важливу роль репертуар відіграє в музично-естетичному вихованні дітей-хористів, шліфуванні їх вокально-хорової майстерності, формуванні

музичного смаку, культурно-духовних цінностей.

Список використаних джерел

1. Бермес^оІ. Репертуар дитячого хору як педагогічна проблема // *Молодь і ринок*, № 9 (128), 2015. С. 15–19.
2. Дніпровська^оН.°Г. Дитяча хорова музика як джерело й чинник духовного виховання // *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. В. 2 (77), 2017. С. 110–118.
3. Дніпровська^оН. Виховне значення дитячої хорової музики (на прикладі творів Т.°Кравцова) // *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 2014. В. 39. С. 32–47.
4. Толмачов^оР.°В. Особливості вокально-хорової роботи в хоровій капелі хлопчиків та юнаків «Дзвіночок» Київського палацу дітей та юнацтва // *Мистецька освіта і культура України XXI століття: євроінтеграційний вектор*. К.: НАКККІМ, 2016. С.162–165.

Жмайло Сергій,

викладач Полтавського фахового коледжу мистецтв імені М.°В.°Лисенка,
Оксеніченко Ганна,
завідувачка циклової комісії хорового диригування,
викладачка Полтавського фахового коледжу мистецтв імені М.°В.°Лисенка (м. Полтава)

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ХОРОВОГО ДИРИГЕНТА І КОМПОЗИТОРА ГРИГОРІЯ ДАВИДОВСЬКОГО

***Анотація:** У статті презентовано життєвий і творчий шлях видатного українського композитора і диригента, фольклориста і педагога Г. М. Давидовського, який проживав у Полтаві. Проаналізована його композиторська, диригентська, організаційна діяльність.*

***Ключові слова:** музичне мистецтво, Г.°Давидовський, композитор, хоровий диригент, хорові твори, консерваторія, капела, філармонія.*

Полтавська земля багата іменами видатних постатей, які своєю діяльністю, творчими здобутками прославили наш край і увійшли в історію не тільки України, а й цілого світу. Серед них – науковці, педагоги, лікарі, письменники, музиканти.

Серед таких особистостей – заслужений артист України Григорій Митрофанович Давидовський (1866–1952), хоровий диригент, педагог, композитор, фольклорист. У Полтаві він провів свої останні роки життя, саме тут лунали чарівні мелодії рідних пісень з-під його диригентської батути. Така визначна постать заслуговує на увагу нащадків, на вивчення життєвого і творчого шляху, на належну оцінку його діяльності.

18 січня 2023 року виповнилося 157 років від дня народження Григорія